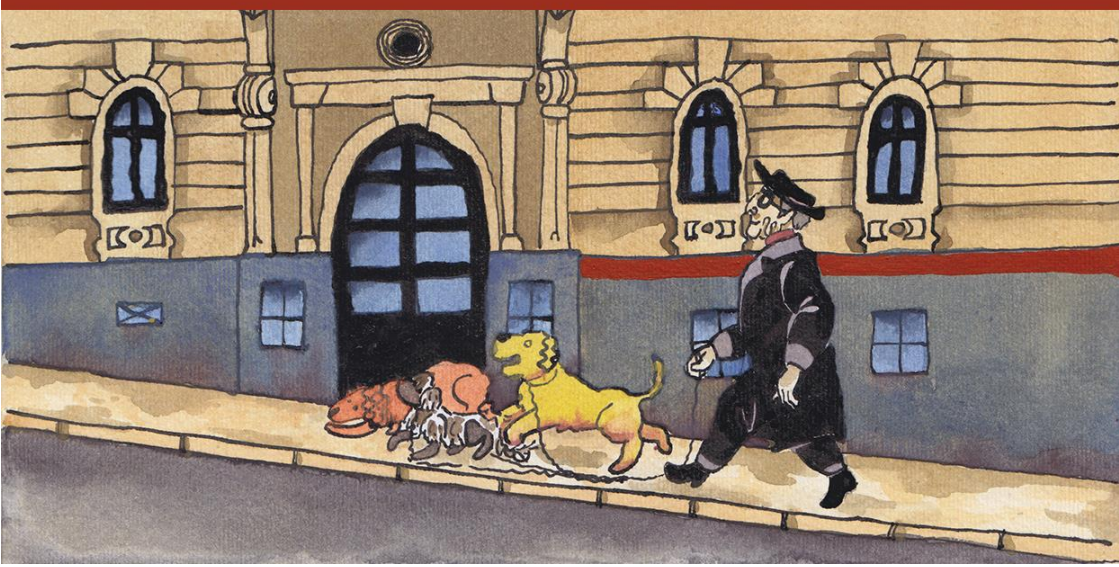

BOHUMIL JELÍNEK

POTMĚŠILÝ CHODEC

POTMĚŠILÝ CHODEC

Bohumil Jelínek

PROLOG

Dlouhá zima ustoupila ze dne na den. Z modře natřených desek laviček, které ještě v noci pokrývala namrzlá jinovatka, stoupá pára. Do zad chodců, jdoucích dolů po Klatovské třídě, se opírá sluníčko, které nabývá na síle.

Začíná jaro a s ním se objevuje i postava muže, který o hlavu převyšuje ostatní chodce, spěchající dolů do města.

1.

Kdyby snad někdo na proud chodců shlížel z některého z oken starých domů, určitě by nabyl dojmu, že tak jako potok z obou stran obtéká kmen, který pomalu plave v jeho vodě, tak i ostatní chodci obcházejí z obou stran tohoto muže s jeho psí smečkou. Protože oni spěchají, kdežto on kráčí! Někteří ho obcházejí bez zájmu, někteří jakoby bázlivě, jiní pak téměř s úctou. Před ním cupitá „smečka“ jeho psů, uvázaných na jedné šňůrce. Postava *tohoto starého muže* s jeho psy se léty stala téměř ikonickou pro většinu obyvatel Plzně.

Zvláštní postava, přes dva metry vysoký, velmi hubený muž a jeho tři psi. Jaro, léto, podzim, stále ve stejném oblečení, v dlouhém černém plášti, černém klobouku, kalhoty i boty taktéž v černé barvě.

Zpod klobouku, přes své staré kostěné brýle s tmavými skly, hledí přímo vpřed a zdánlivě si nevšímá okolí. Má své trasy s lavičkami, na které v určitou hodinu, téměř na minutu přesně, usedá. Jeho psi Barunka, Myšpulka a Patton usedají vždy na chodník po jeho pravici, opírají se jeden o druhého.

On sedí stejně, jako i chodí, vzpřímeně, téměř vznešeně, jako nějaký šlechtic.

Obyvatelé města ho již znají a většinou si ho nevšímají, občas opilí bezdomovci, kteří okupují se svými psy lavičky v parku u Muzea, na něho pokřikují: „Kostěji, Kostěji, proč tě v pekle nechtějí? Pánbůh by tě bral, ty bys ho tam sral.“

Jemu je, jak se navenek zdá, zájem ostatních o jeho vzhled lhostejný. Svoji pouť začíná, od brzkého jara do doby mrazů a sněhu, vždy v devět ráno, kdy pomalým krokem sejde po Klatovské třídě, odbočí na Americkou a zde usedne na první lavičku. Tato rušná ulice, před válkou Jungmannova, měnila názvy. Za Hnědomorů Bahnhofstrasse, pak Americká, za Kazisvětů Moskevská, teď opět Americká. Po čí dlažbě kráčíš, toho píseň zpívej, dalo by se s nadsázkou říci. Usadí se vždy pod stříškou zastávky, obklopen čekajícími cestujícími. Tato zastávka je směsicí lidí, čekajících na své spoje. Trolejbusy, autobusy přijíždějí jeden za druhým, vyplivnou jedny a pohltí druhé, šup ať už jsme tam, kam musíme... Čekají tu důchodci, ale většinou zahraniční pracovníci, lumpenproletariát, dalo by se říci. Tato skupina lidí čeká na takzvaný tescobus, který je vozí zadarmo do velkého nákupního domu.

Dnes vedle stojí mírně ušmudlaný muž, zachrchlá a vyplivne na zem zelenožlutý chrchel velikostí a barvou podobný volskému oku. Všichni se odvrátí, polykají naprázdno. Myšpulka zvedne hlavu a podívá se na svého pána. Ten mírně kývne hlavou, Myšpulka se pomaloučku dokolíbá k tomu hnusákovi, přičapne, pak zvedne zadní pacičku a pečlivě mu pochčije boty. A jde pomalu zpět na své místo. Chvilku trvá, než to „flusač“ zjistí, pak ale strne, našťvaně popoběhne k jejich lavičce, ale to už přijíždí *zadarabus*, muž proto spěchá do dveří, ale otočí se a prohodí sprostou nadávku v jazyce sice slovanském, ale nikoli místním.

Naproti přes ulici na dvou domech stojí deset kamenných sebevrahů. Stojí tam už jedno století, drží se římsy oběma rukama a bojácně hledí ze třetího patra na chodník. Zatím žádný neskočil, jen jednomu z toho čekání upadla ruka. Od té doby na fasádě přibyl nápis „Pozor, padá omítka, přejděte na protější chodník“. Ani by se nedivil těm kamenným sebevrahům, kdyby už skočili, jsou to totiž divné, někým hrubě znetvořené bytosti. Horní část těla mají muži i ženy odhalenou a nelze na ní najít vady. Zato spodek! Místo klínu a nohou mají jakýsi kónický útvar, pokrytý něčím, co z dálky připomíná boláky.

Ale opět dnes nikdo z domu naproti neskočil, tak se muž zvedá a následován psí smečkou schází ve svém denním rytmu dolů po Americké třídě, míjeje obchod se smutečným zbožím, vietnamské prodejny a restaurace. „Kdybych uměl být smutný, někdy bych se v tom smutečním obchodě zastavil a podíval se, co se dá koupit smutného,“ pomyslí si a pokračuje dál. Být smutný si zakázal poté, co mu jako chlapci zemřela maminka a on poznal, že smutek ji do života nevrátí.

Pokaždé se zastaví v řeznictví a koupí psíkům šunku od kosti, vlídné prodavačky vždy mávají jeho mazlíčkům přes výlohu a přidají k šunce ještě něco navíc. Pak pokračují Smetanovou ulicí k Brance. Zjistí, že babky třepalky, jak říká partě důchodkyň, které se na tomto místě pravidelně scházejí, mu ještě nestačily obsadit jeho oblíbenou lavičku. Nemusí poslouchat jejich stále stejné řeči, kdo zemřel, kde se dá vypít káva zadarmo v reklamní akci, prostě takové ty babské řeči. On má jiné zájmy. Pozoruje korzující lidi, úředníky, studenty

konzervatoře, mladé dívky, v létě obzvlášť krásné, oblečené do elastických kalhot, které nic nezakrývají a mnohé naznačují. „Bohužel,“ pomyslí si, „jsou i baby, dokonce i tlusté stařeny, které se takto navlékají a odhalují to, o co jiní nestojí.“ Až on bude prezidentem, mimo jiné zřídí módní policii. A ta bude chodit se sprejem a každou takovou *nevkusnici* postříká výraznou zelenou barvou. Vůbec, až bude prezidentem, zavede spoustu potřebných věcí. Například hlavní chodníky na rušných ulicích budou rozděleny na dva pruhy. Jeden pro ženy, ten půjde vedle výloh obchodů, druhý pro muže. Chodníky budou jednosměrné, ti, co půjdou například dolů po Americké třídě, půjdou vpravo, ti, co směrem nahoru, po druhé straně.

Má ženy rád, ač žádnou doma nemá, ale i když je zvyklý chodit pomalu a rozvážně, jeho i psíky znervózňují ženy, které jdou po chodníku před ním a nepředvídatelně a chaoticky mění směr. Dáma před ním jde vpravo, ano, tak to má být. Chce ji obejít zleva a šup, dáma je najednou uprostřed chodníku. Přibrzdí tedy a čeká. A hle, vidí výlohu a už mění směr doleva. Určitě ze dvou důvodů, jednak jí poslouží jako zrcadlo, to především, a jednak pohledem zkontroluje, co nového je k vidění ve výloze. Tak jdeme vpravo... No jistě, zase je to jinak!

Má ženy rád, v mnohém si jich váží víc než mužů. Ale také jako velmi dobrý pozorovatel ví o specifikách ženského chování. Kdysi poznal velkou lásku a oženil se s ní, ale manželství bohužel netrvalo dlouho a on ovdověl. Od té doby již žádný vztah s jinou ženou nehledal a stále je ve svých vzpomínkách věrný své lásce.

Zvedá se z lavičky, protože u Branky zahlédne první dvojici z babek třepalek. Projde Smetanovou ulicí na náměstí Republiky, kde zásadně nikdy na lavičku neusedá, a to již minimálně dvacet let. To kdysi krásné náměstí se stalo centrem povalečů a opilců. Jednou, ještě netuše, jak to skončí, seděl na lavičce a přišoural se k němu vousatý chlap, vypadající jako ruský mužik napadený leprou. Tato kreatura mu nejen tykala, ale drze se ho zeptala, jestli nepojedou napůl. Když dal jen pohledem najevo, že nerozumí, mužik mu vysvětlil, že by si mohli koupit víno napůl. Tedy napůl. „Ty bys ho koupil a já pak někdy zase tobě,“ řekla postava jako vystřižená z Čechovových povídek. Už to, že mu byla nabízena účast na pití alkoholu, ho rozladilo. Alkohol si zakázal po tom, kdy se jako nezletilec tajně napil z flašky rumu v komoře. Krátce nato zkolaboval, a až v nemocnici se jeho otec a teta dozvěděli, že trpí padoucníci.

Ten chlapík smrděl alkoholem, zatuchlinou a byl mu vůbec odporný. Pohlédl tedy na psy a oni dali tomu ubožákovi dosti výrazným způsobem najevo, že jejich pán si nepřeje být oslovován jím ani jinými jemu podobnými. Z těchto důvodů pak již náměstí procházel rychlejší chůzí, než u něho bylo zvykem.

A už se ocitli na Saském mostě. Teď sešli k řece, kde pejskové vykonali to, co vykonat jim bylo třeba. Nechal je na volno, jinak ve městě dbal na to, aby byli na vodítku. Kdyby byl někdo svědkem a zblízka mohl pozorovat tohoto muže, jak sleduje dovádění svých již nemladých psů, zahlédl by v jeho tváři úsměv, na veřejnosti u něho neviděný.

Když odcházeli směrem ke kostelu U Ježíška, pomyslel si náš Chodec, že až bude prezidentem, zakáže pod hrozbou tvrdého trestu, který ještě neměl domyšlený, zanedbávání psů a potrestá každého, kdo jim ublíží. „Škoda jen, že pravděpodobně prezidentem nikdy, bohužel, nebudu,“ řekl si pro sebe a znovu se mu na tváři mihl úsměv. Ale pro ty, kteří odpalují petardy a rachejtle od prvního listopadu až do konce ledna, pro ty už trest má vymyšlený, ale bohužel, ani kdyby se nakonec místo prezidenta stal diktátorem, tak by mu neprošel. Při prvním přistižení by tohoto člověka zavřel do cely a každých deset vteřin by v kruhu kolem něho nechal bouchat petardy. A pokud by slíbil, že už nikdy ve městě neodpálí nic, co dělá kravál, a dostal povolení maximálně k zapálení prskavek, ale toto porušil, pak by byla použita pouze jedna petarda, která by byla tomu zločinci vložena do tělního otvoru, ze kterého většině lidí něco odchází, než přichází. A pak by... „Buďte lidi rádi, že prezidentovat nebudu,“ říká si Chodec pro sebe.

V kostele U Ježíška se bohoslužby již neslouží, pro pána a jeho družinu je to jen jeden z cílů výprav. Na náves, jak s nadsázkou říká centru Plzně, chodí vždy v pondělí, úterý a v sobotu. V neděli chodí sám do kostela ve Františkánské na bohoslužby, to svou smečku nechává doma samotnou. Jednou za měsíc pak jde na hřbitov na Nové Hospodě, kde leží jeho maminka, která zemřela, když mu bylo šest let. Otec zde pochován být nesměl. Jako sebevrahovi to bylo církví odepřeno a stranou jako třídnímu nepříteli zakázáno. Chodec, tehdy ještě Fanda, našel svého otce oběšeného nad stále běžící cirkulárkou

v jeho soukromé truhlárně po návštěvě Státní bezpečnosti s příkazem na zabavení předmětu podnikání ve prospěch lidu.

Soboty věnují procházkám městem, chodí až ke kostelu U Jiřího, pak se vrací vylidněným městem a nepřítomnost čumilů nebo lhostejných tváří jim, jemu a jeho psům, způsobuje radost. Pondělí věnují různým, víceméně důležitým, jak on říká „pracovním“ úkolům. Nosí si kabát a ostatní oblečení do čistírny (má od všeho čtvero provedení), chodí k lékaři pro léky. Tento den trpí nejvíce, protože své miláčky musí nechat čekat přivázané na ulici před ordinací. V pondělí také nakupují na celý týden, stařec vždy nese na zádech kožený baťoh. Nikdy by se nesnížil k důchodcovské nákupní tašce na kolečkách. I to, že musí navléci přes svůj černý plášť baťoh, mu působí mírné trauma. Nesnáší velká nákupní centra, tam by psi dostali infarkt, jeho samotného po jediné návštěvě úplně vyčerpalo to neosobní prostředí tak, že seděl na betonové zídce před obchoďákem, kde lavičky nejsou. A jeho psi kamarádi na něho hleděli vyděšenými zraky, nevědouce, co se s jejich pánem děje.

Zdánlivě se jeví jako nerudný, mrzoutský nemluva, který si hledí jen svého a svých psů. Ale omyl, náš Chodec vysloveně vyhledává příležitost vytáhnout z lidí jejich příběhy, jejich osudy. Nemusí k tomu ani s nimi přímo mluvit, někdy stačí jen kradmé sledování souseda na lavičce, ale pokud sami hovoří s ním nezačnou, sám je neoslovuje. Ano, pokud sami začnou, hovoří, ovšem jen v omezené míře, se nebrání. Ale také mu stačí, když zaslechne část rozhovoru jiných lidí, útržek z nějakého příběhu, ale i pohled na člověka, který ho zaujme. A už to má, už spřádá kostru svého příběhu, už mu ten

osud druhého neunikne. Nedělá si žádné poznámky, bohudík, paměť má zatím skvělou. Ale pak se z předtím důstojného muže s pomalým krokem stává opak. Téměř běží, psi mu sotva stačí, pospíchá na Jižní nádraží a pak k domovu, kde horečně ze šuplíku jídelního stolu vytahuje velký notes a začne psát. Nikdy pak své „příběhy“ neupravuje. Někdy nechá své „hrdiny“, kteří ho inspirovali k napsání toho, co by se dalo nazvat povídkou, svému osudu. Rozvine příběh, zasadí ho do prostředí, kterému by se nechtěný hrdina příběhu velice divil. K některým osobám se ve svých povídkách vrací, ale pointu nepřidá. Činí tak u lidí, kteří mu přijdou trochu bezradní, s nejasnou představou o své budoucnosti. A on se necítí být Bohem, aby určoval jejich další osud.

Jmenuji se Věříš. Věříš František. V rodném listu mám uvedeno ještě jedno jméno. To nepoužívám, neboť nejsem šlechtic, abych měl více jmen než jiní. Také mám v rodném listu uvedeno datum narození. 29. únor 1928. Takže v tomto roce, dva tisíce šestnáct, je mi oficiálně osmdesát osm let. Vzhledem k datu narození jsem ale letos oslavil teprve dvaadvacáté narozeniny... To vysvětluje to, že tělo se přiměřeně přizpůsobuje, alespoň co se tělesné stránky týče, fyzickému věku, ale Pánbůh si mne jako mladíka stále vzít nechce. Narodil jsem se svým rodičům Emanuelovi Věříšovi a Eufrosine Věříšové, rozené Guttenbergové. To druhé křestní jméno prý se v rodu Guttenbergů, pocházejícího ze Saska, opakovalo pravidelně u každého prvorozeného syna, takže i moje maminka to brala jako samozřejmost, že bude vepsáno do křestního listu. Tenkrát moje matka ani nikdo jiný v Evropě netušil, že v Německu žije zrudá stejného jména, která jednou téměř zničí Evropu... Ano, mé druhé křestní jméno je Adolf...

Jestli jsem byl dítě lásky, nevím, maminka mi umřela na tuberkulózu, když mi bylo šest let. Tatík mi nikdy o mamince ani o jejich seznámení nevyprávěl. On mi vlastně skoro vůbec nevyprávěl. Tedy ne skoro. Vůbec. Narodil jsem se doma, v plzeňské čtvrti Karlov. Bydleli jsme v jednom z řadových domků, které už neexistují, protože na konci války hodně domů poničily americké bomby při náletu na Škodovy závody, a zbytek pak Kazisvěti zbourali. Tam jsem i chodil do školy, hrál jsem si tam s kamarády, chodil do místní sokolovny. Tu jedinou nezbourali. Tenkrát

skoro žádná auta nejezdila, mohli jsme si s kamarády hrát na ulici, sousedky nás sledovaly z oken nebo z laviček na malinkých zahrádkách, které byly před každým domem. Tatík měl živnost, kdysi dělal u Škodů, ale pak měl úraz, kdy přišel o nohu, a pan továrník Škoda syn mu přidal na vybavení truhlářské dílny. Vyráběl kredence, truhly, prostě vše, co ten proletariát okolo potřeboval. Uměl i sklenářské a drobné zámečnické práce, tak se mu myslím celkem dařilo. Dařilo se mu tak, že mohl zaměstnávat jednoho pomocníka, tovaryše a mít jednoho učně. Já jsem chodíval tatíkovi do dílny pomáhat už jako kluk, a protože mne bavila práce se železem, dal mne otec vyučit u Škodů na zámečníka. Ale to až později, až když jsem se k němu ve věku patnácti let vrátil. Po smrti maminky jsem s otcem bydlel do svých deseti let, ale pak tatík usoudil, že není schopný pečovat, a hlavně dbát na výchovu dítěte s tou podivnou, nevypočitatelnou nemocí. A tak se tatík rozhodl, co se mnou. Jedna možnost byla dát mne do klášterní školy v německém Esselu, kde vyučoval jeden vzdálený příbuzný. Druhá možnost byla předat mne do svěrenecké péče. A protože o mne, tedy o moji výchovu a péči, měla zájem tatíkova vzdálená sestřenice, učitelka ve výslužbě Marie Votavová, se souhlasem úřadů a ke svému velkému štěstí jsem prožil významnou část svého dětství a dospívání u této zlaté ženy.

No a po válce, to si ještě mnoho lidí nepřipustilo, že jednu dobu temna, dobu Hnědomorů, nahradí jiné temno, a to doba Kazisvětů, se tatíkovi ti dva zaměstnanci odměnili takto: Po tom, kdy nasáli „správný vítr“, se dali ke Kazisvětům, a protože si z nich dělal kvůli tomu legraci, žalovali na něho na těch svých schůzích. Ponoukali proti němu. A Toník, tedy ten tovaryš od tatíka z dílny, se asi bál, že bych mohl jít pracovat místo něj, tak

to zřejmě byl důvod, že na mne nasazoval, schválně mi chystal překážky tak, aby má práce, kterou mi otec svěřil, dopadla jako nepovedená. Jednoho dne jsem to nevydržel, a ač jsem povahy mírné, postavy však silné, jednu jsem mu vlepil. A když jsem se k němu shýbl, vypadla mu z kapsy stranická legitimace. Nu a já na ni stoupl svojí pracovní botou. A tak trochu tou botou dvakrát pootočil. A to byl začátek konce. Dne prvního listopadu tisíc devět set čtyřicet devět do dílny přišel chlap v uniformě Lidových milicí, za ním další s koženou taškou a za nimi se krčil Toník a Bedřich. To byl ten bývalý učeň, teď už vyučený. A že prý kontrola. A že prý tady mladej, tedy já, napadl člena strany a roztrhl mu stranickou knížku. A Bedřich, že když se u nás učil, musel se před prací pomodlit, a že oba, on i Toník, kolikrát slyšeli, jak mistr, tedy tatík, vzpomíná na staré časy.

„A japato, mladej, že jste nebyl na vojně, co? Sloužit lidu a vlasti se ti nechce? Jakápa epileksie, já mám jednu nohu kratší a taky jsem byl na vojně,“ křičí milicionář.

„Neříká se epileksie, ale epilepsie a mám na to papír,“ říkám já. No, to bylo špatně. Než odešli, dozvěděli jsme se, že jsem po mamince napůl Němec a k tomu ještě Adolf, že jsem simulant a nepřítel lidu. A otec, „tady tuten“, že je vykořisťovatel, živnostník a kdo ví, kde k penězům na dílnu přišel.

Tatík se postavil před toho chlapa s taškou a řekl, že hodně z toho byly urážky, ale za to, že je živnostník a jeho žena byla Němka, se nestydí, protože není za co. A že mu pan továrník Škoda, od kterého byste se mimochodem všichni vy tady mohli učit slušnému chování, tak ten pan továrník mu přispěl, protože měl úraz u něho v továrně. „Teď pánové ven, já na rozdíl od vás musím vydělávat rukama a poctivou prací.“ A ještě za

nimi křičel, že mu nějakej krejčí z montérkárny, tedy hódně špatnej krejčí, který se hodí jen na záplatování montérek ve Škodovce, nebude nadávat do vykořisťovatelů. Tatík vždy mluvil velmi spisovně, ctil mateřský jazyk. Ale teď musel být hodně rozčilený. A tím špatným krejčím, jak mi potom řekl, byl ten chlap s koženou taškou, předseda místní organizace Kazisvětů. Nějaký Švadlenka, který pracoval jako krejčí ve Škodových závodech ve výdejně montérek. Opravdu se ten člověk jmenoval Švadlenka!

U tety Marie jsem bydlel v její vile, nedaleko od Karlova, proto jsem dále docházel do školy na Karlově, do které jsem začal chodit těsně předtím, než mi maminka umřela. Tak jsem mohl být se svými kamarády, se kterými jsem odmala vyrůstal v naší kolonii. Byl jsem vždy větší a silnější než moji vrstevníci, nikdo z kamarádů mne neměl kvůli mé nemoci za méněcenného. A tak jsem hrál v Sokole Karlov fotbal, kde jsem i díky své vysoké postavě byl na postu gólmána, hrál jsem záložníka v národní házené, chodil jsem do Skauta, prostě jsem žil v té době běžný, dětský život. Jen když jsem sportoval, měl jsem třeba jako gólman v bráně položený dřevěný kolík, a když jsem cítil, že padoucnice přichází, dával jsem si ho mezi zuby. Jako kluci jsme chodili krást jablka a jahody panu Vymyslickému, který se živil jako zahradník a zelinář a měl na konci Karlova za Soustružnickou ulicí zahrady. A on po nás střílel vzduchovkou, kterou nabíjel hrubou solí. A když se trefil, třeba do zadku, sakra to štípalo. Mohu říct, že jsem prožil krásné dětství. Ostatní děti, kluci i holky, se večer z ulic vracely k mámě a tátovi, k rodičům. Ale já, díky lásce a tolerantní i přísné, tak krásně přísné výchově mé tety, druhé maminky, tety Marie, jsem nepostrádal nic, čeho se dostávalo těm ostatním v mém věku. A ještě jeden člověk měl na moji výchovu velký vliv. V domě mé tety měl v podkrovi

pokojíček můj kmotr, římskokatolický kněz a farář, pan František Josef Želízko. I po něm jsem měl příjmení, a i když – jak jsem již řekl – se mnou tatík nikdy nerozprávěl, cítil jsem, pokud se vyslovilo Františkovo jméno, tatíkovu úctu vůči tomuto knězi a skvělému člověku.

Díky Františkovi jsem poznal krásu knih, naučil jsem se orientovat v literatuře, v próze i poezii. Tento velmi vzdělaný kněz, na svou dobu velmi moderní, byl milovníkem kvalitní literatury, a jakmile se o něčem novém dozvěděl, udělal vše pro to, aby knihu mohl koupit. Díky němu mám základy francouzštiny, myslím, že velmi dobře ovládám angličtinu,

o němčině, v té době povinné, nemluvě. On i teta Marie ve mně pěstovali smysl pro krásu českého jazyka, touhu po vzdělání.

Teta byla vdova po vysoce postaveném úředníkovi městské správy a podnikateli v tenkrát nově vznikajícím odvětví technických plynů, pro které měl zastoupení pro celou Evropu. Jejich manželství bylo bezdětné, a i proto se teta s takovou láskou ujala mé výchovy. Dům, nebo spíše vila, jak se tenkrát říkalo, byl rozlehlý, s velkou jídelnou neboli salonem, kuchyní, pracovnou a dvěma pokoji. V prvním patře byly dvě ložnice, v podkroví pak pokojík pro služku. Teta si pochopitelně služku nadržela, ale občas si povzdychla, že je vila příliš velká na úklid a marnotratně užívána pouze třemi obyvateli. Její muž shromáždil pěknou sbírku obrazů od významných malířů, sbíral čínské vazy a dům vybavil krásnými koberci, křišťálovými lustry, vším tím, co svou okázalostí patřilo k dobové povinnosti majetných lidí. Ale také to všechno potřebovalo údržbu, úklid, stírání prachu, a to teta vše dělala sama s neobratnou pomocí mne a Františka. Odmítala si najmout uklízečku, ona sama pocházela podle svých občasných poznámek ze skromných poměrů, a jak říkávala, přišlo by jí hloupé, aby ona seděla a nějaká cizí žena běhala po domě a uklízela. Teta si přivydělávala překládáním z němčiny, byla vyhledávána muzei jako jediná v Čechách žijící znalkyně překladatelka z německého psaného šwabachu, takzvaného kurentu. I proto měla doma velkou sbírku knih psaných tímto novogotickým písmem. Byla, tak jako František, velkou milovnicí kvalitních knih a možná jediné, za co utrácela manželovy peníze, byl nákup těchto knih. Nejvíce z domu milovala zahradu se vzrostlými stromy a skleníkem. My s Františkem jsme měli za povinnost kosení trávy, o ostatní se starala sama.

A já se s Františkem dohodl, že ho budu oslovovat jménem Josef, aby se nám ti Frantíci a Frantové nepletli, protože i teta s tím občas mívala problém, protože na zavolání Františku se z pokojů ozývalo „který?“

Dnes je středa a Chodec se vrací ze své procházky. Se svými druhy, Barunkou, Mišpulkou i Pattonem, prošel, tak jako každou středu, svoji trasu a mířil k domovu.

Když stoupali po Americké třídě, míjejíce *dům se sebevrahy*, připletla se jim do cesty starší dáma, která pospíchala na trolejbus. Evidentně nebyla zvyklá na chůzi na vysokých podpatcích a rychlou chůzi, téměř běh, jí ještě ztěžovaly dvě plné igelitky, které se jí pletly pod nohy. „Zase další příklad,“ pomyslel si Chodec, „zmateně běží prostředkem chodníku, místo aby šla vlevo, protože vlevo je zastávka!“ A pak se zastavil, hlavu zvedl vzhůru a začal si mumlat jakási slova. A jeho pejsci už věděli. Bude poklus, poběžíme na nádraží a domů! Zase se bude psát!

Madla padla

O řidičích plzeňských trolejbusů koluje pověra, že jsou to z většiny bývalí vojenští nebo policejní důstojníci, navyšující si již tak bohatý důchod střemhlavou jízdou v plzeňských ulicích. Pokud je to pravda, ti vojenští museli být v činné službě piloti, cvičení ruskými bojovými letci. A ti druzí zřejmě dopravní policisté.

Asi již nezjistíme, zda a jakým důstojníkem byl řidič linky číslo šestnáct Doubravka – Sídliště Bory, který v poměrně vysoké rychlosti

vrhnul mnohatunový trolejbus do téměř pravoúhlé zatáčky v ulici U Teplárny. Tímto manévrem způsobil, že paní Madla padla.

Než padla a změnila si tím svůj život zásadním způsobem, cestovala Madla pravidelně trolejbusem. Od cestování tímto dopravním prostředkem očekávala jízdu z bodu A do bodu B, pokud možno bez zpoždění, ač provázenou trháním, škubáním, lámáním, drncáním, o prudkém brzdění a prudkém startu ze zastávky nemluvě. Paní Madla je obyvatelkou sídliště Bory a to, že padla, byl důsledek toho, že se vracela ze setkání, které nazývala tlacháním. Má známé, se kterými se stýká a které dělí na velmi dobrou kamarádku, dále na

kamarádku a následují tři známé. Tlachání bylo pravidelné střeďční setkávání u kávy, kterého se účastnila paní Madla a dále:

Danuš, její nejlepší kamarádka. Spolu chodily do zet-dé-eš, na gymnázium i na pedagogickou fakultu, z čehož vyplývá, že obě jsou učitelky. Pravděpodobným důvodem, proč i po těch letech jsou z nich nejlepší kamarádky, je to, že po absolutoriu se spolu nestaly členkami jednoho učitelského sboru. Danuš až do odchodu do starobního důchodu učila matematiku a tělocvik na stavební průmyslovce a paní Madla jako důchodkyně učí matematiku a fyziku v jedné plzeňské základní škole.

Otka, vlastním jménem Otýlie, je malá, pravidelně kulatá dáma. Z tohoto důvodu zásadně nedovolí zkracovat své křestní jméno na Otylka. Ač postavou to tak nevypadá, Otka je velmi živá a pohyblivá dáma, pravidelně se zúčastňující různých aerobiků, volejbalových i jiných mačů, i jiných aktivit. Činorodá je nejen po fyzické stránce, ale v i oblasti duševní, čímž si možná, aniž to tuší, vysloužila to, že ji paní Madla považuje za kamarádku. V zájmu pravdy je nutno poznamenat, že Otka má ostrý jazyk a dovede si zjednat respekt, ale také je to velmi dobrá diplomatka. Madla si mnohokrát měla možnost uvědomit, že tak, jak otka slouží u pluhu k odstraňování marastu a bahna, tak Otka umí odstranit díky své výmluvnosti balast a vše, co by mohlo pošpinit dobré vztahy.

Jitka, zvaná při své nepřítomnosti Žížala. Kdyby svoji přezdívku zvěděla – a měla, tak jako že nemá, sebekritický pohled na svoji postavu –, nemohla by protestovat, neboť celé její tělo prostě evokuje přirovnání k tomuto ne právě kouzelnému tvorečkovi. Nicméně Jitka

má o svých tělesných proporcích a svém celkovém vzhledu úplně jinou představu, a ač to nikdo, nejen ze skupiny zde zmiňované, nechápe, dokáže způsobem, hodným vědecké studie, pobláznit nejednoho muže, který by si mohl vybírat mezi ženami patřícími na jiný level. Jitka rozvedla tři manželství, a to postupně reprezentanta v ploché dráze, pilota mezinárodních linek a pak manažera zahraniční firmy. Mluvíme-li o rozvedení, je tím myšleno nejdřív manželství toho, kterého si zvolila, a pak své s ním, aby mohlo dojít k dalšímu rozvodu za účelem rozvodu sňatku, který mezitím nastal.

No a pak je tu Stáša. *Bloody Stáša*, krvavá ve všem. V těle, na těle a snad i v duši, jak se paní Madla domnívá. Stáša je rudý víchr, se svými výraznou červení namalovanými rty, s náušnicemi jednou ve tvaru kruhu, který předtím sloužil jako kolo legionářského vozu, jindy ve tvaru afrických motýlů, vinných hroznů, malin, všech možných tvarů, ale zásadně jediné barvy. A to rudé. Rudé svetříky s co nejhlubším výstřihem, rudé polobotky. Rudá kožená (proboha, ko-že-ná!) sukně. Rudý šátek na krku, ladící s barvou dlouhých nechtů. Nikoli nechtů tak jako u jiných žen, ale drápů, ostrých zbraní, prostě nechtů! Stáša je bývalou manželkou velmi úspěšného automobilového závodníka a majitele prvorepublikového autosalonu, kterého pro jeho židovský původ zavřeli nacisté a po válce ze stejného důvodu komunisté, tedy v mé řeči Hnědomoři a poté Kazisvěti. Po návratu z lágrů, zocelený tvrdým prostředím, se marně pokoušel přežít manželství se svojí ženou a pak, usoudiv, že chce-li si ještě nějaký čas užít života, rozhodl se pro svobodu, a to ve všech směrech. Po rozvodu zůstal Stáše majetek a jemu volnost a nová láska

v Karlových Varech, kam se odstěhoval a šťasten tam zemřel ve vysokém věku nedožitých sta let. Podle zlých jazyků se tohoto věku dožil právě díky tomu, že včas Stášu vyměnil za zdravý vzduch Karlových Varů a také za jinou ženu. Pochopitelně, historii manželství Stáši znala na rozdíl od fyzické podoby paní Madla jen z vyprávění, ostatní si domyslela pod vlivem svého osobního vztahu k této předposlední z účastnic jejich setkávání se u kávy, nazývaných paní Madlou tlacháním.

Pro úplnost je třeba připomenout, že Stášu s Madlou seznámila Danuš a byla to ona, kdo paní Madlu přivedla na tato setkání. Poslední z těch, které se pravidelně dostavovaly a plně absolvovaly tlachání, byla ženuška, kterou by v šedivém davu nenašlo ani oko Velkého bratra, Šmudlinka, která by v myším hnízdě zapadla mezi ostatní myšky jako dílek puzzle do obrázku. Alžběta, Běta, Bětko, človíček, kterého s sebou všude tahala Stáša, která, jak se paní Madla domnívala, by ji, kdyby tomu obecně platná pravidla nebránila, vodila v rudém psím oblečku na rudém vodítku.

„Jsi blbá, tak blbá,“ opakovala si paní Madla, když po chvíli chůze na trolejbus seznala, že boty s vysokým kramflekem, které si včera koupila, jsou vhodné ke všemu, jen ne k chůzi. Nejenže již dvacet let neměla na nohou lodičky s vysokým podpatkem, ale boty byly o číslo menší, než by bylo vhodné. Blbá byla paní Madla podle svého názoru proto, že se ke koupi nových bot rozhodla po tom, co se jí Stáša před kamarádkami zeptala, jestli je pravověrná sokolka, protože chodí v cvičkách, čímž myslela Madliny boty na nízkém klínu. To samé o své blbosti si opakovala, cedila přes rty, když se vracela

z pravidelného pokecu – tlachání. Tentokrát byly její nohy nuceny nést další zátěž, a to dvě igelitky plné jablek a vlašských ořechů, které jí přinesla Otka. Při nastupování do trolejbusu linky šestnáct měla problém s vybalancováním úkonu, který spočíval v přenesení váhy jedné nohy v lodičce na plošinu trolejbusu, prudkém předpažení nesouhlasné ruky s igelitkou, přenesení váhy směrem dopředu, zdvižení druhé nohy a rychlý pohyb druhou taškou vpřed, k čemuž jí dopomohl prudký start trolejbusu. Vděčně, i když ne zrovna elegantně sedla na nejbližší sedačku. Všimla si, že pán naproti přes uličku se na ni chápavě usmál. Nebyla zrovna nakloněná jakémukoli koketování, ale přesto mu úsměv strnule opětovala.

„Tak, to jsi zvládla,“ říkala si, „ale s vystoupením to bude horší.“ Připravila tedy obě tašky ke zvednutí a s mírně pozdviženým zadkem čekala, až se trolejbus přiblíží k její zastávce U Teplárny. Vstala a najednou si uvědomila, že by potřebovala třetí ruku, aby mohla zmáčknout to zatracené modré tlačítko, které jí umožní při dobré vůli řidiče otevřít dveře a konečně vystoupit. „Já vám to zmáčknou,“ řekl pán s knírkem, který jí předtím věnoval úsměv, a aby bylo jasno, co tím myslí, držel palec na knoflíku pro výstup. No a pak se to stalo, řidič, jak již bylo uvedeno, vrhnul trolejbus do ostré zatáčky, paní Madla, ač fyzikářka, se bezúspěšně pokusila vyvrátit poučku, která říká, že: *V případě, že je těleso vzhledem ke gravitačnímu poli Země v klidu nebo rovnoměrném pohybu, tzn. $G=m \cdot g$, kde m je hmotnost tělesa, g je gravitační síla zrychlení.*

Hmotnost tělesa, tedy paní Madla, byla znásobena hmotností tašek s jablky a ořechy, přímočarý pohyb pak pohybem pána, který vstal,

aby ji zachytil, a tudíž celková hmotnost byla navýšena i o jeho, neboť pán, předpokládejme, že ne v jiném úmyslu, než pomoci, se vrhl na paní Madlu. Na jeho obhajobu je nutno poznamenat, že to nebylo o jeho vůli a stal se obětí již zmíněné poučky, o řidičově bezohlednosti nemluvě. Výsledkem toho došlo k tomu, že jak již bylo na začátku uvedeno, paní Madla padla, na paní Madlu pak padl i pán, čím se stalo, že si oba zlomili zápěstí, shodou okolností pak oba dva pravé.

V přivolané sanitce se pán představil jako Mudra Eduard, inženýr v důchodu. Při seznamování si vzájemně potřáslí levicí, neboť pravice momentálně k tomuto společenskému úkonu byly nepoužitelné.